

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Situația României.

Nu mai încapă nici o îndoială, că situația României e din cale afară critică, aproape desperată, dar e situația, pe care ea singură și-a creat-o. Nepriceperea celor dela conducere a aruncat-o într-o prăpastie atât de mare, încât nu e mirare, dacă ziare italiene scriu, că asupra României se trag clopotele de inormântare.

Tristă mângâiere și tristă profecție pentru România. Dar e o profecție, pe cale de a deveni realitate. România e pe calea de a împărtași soarta Sârbiei și de a fi numărată între statele cari au fost și nu mai sunt. Armata genialului Mackensen, după ce a cucerit Dobrugea întreagă, cea nouă și cea veche, e în înaintare spre inima țării românești, spre București, iar trupele de sub comanda lui Falkenheim înaintază tot spre București, unde se vor întâlni, și apoi împreună vor opera în celalalt rest al țării, luându-o întreagă în stăpânire.

O singură cale de scăpare mai este din această penibilă situație, cea recomandată de Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Vasilie Mangra*, ca România să ceară imediat pace și să lege pace cu puterile centrale, căutând să salveze barem aceea ce mai poate fi salvată, dar se pare că spre acest pas nu sunt încă aplecați cei dela conducerea statului român. Cetim adecă în ziarele streine, că o astfel de propunere a făcut și înțeleptul bărbat de stat român, domnul *P. P. Carp*, în ultimul consiliu de coroană al României, dar propunerea sa a fost respinsă, acceptându-se propunerea generalului *Averescu*, de a se continua războiul, dar armata română să fie pusă în stare de defensivă. Să fie deci un războiu de apărare războiul României cu puterile centrale!

Crede România, că va primi ajutor din vre-o parte oarecare, și că astfel întărită va putea să repare multele și însemnatele știrburi din cele două luni de război? O credință deșartă, pentru că ajutor, afara de cel primit deja, și care a fost foarte neînsemnat, nu are să mai primească. Și dela cine să-l primească? Dela Italia, care nu l-a dat, nu l-a putut da, nici Muntenegrului la timpul său, țara de care e legată cu bandele afinității dintre cele două dinastii din Roma și Cetinie? Dela Rusia, care oameni poate că mai are, dar n'are imbrăcăminte și n'are muniție destulă nici pentru cei dela frontul ei propriu? Franța și Anglia sunt iarăși prea departe de frontul românesc, pentru a putea trimite aci vreun ajutor. Ce au putut trimite au trimis: generali comandanți, pentru că după cum cetim în ziarele streine, acum aceștia conduc trupele române, ca un fel de testimoniu de paupertate spirituală, dat pe seama generalilor din armata română, declarați de incapabili de a purta război și de a conduce trupe.

Ajutor deci nu are să vină pe seama României din nici o parte, și

astfel România are să sucumbe în mod necondiționat, ca Belgia, Sârbia și Muntenegru, dacă cei dela conducere nu se desmetecesc la timp și nu fac aceea ce le-a propus *P. P. Carp* și ce le-a recomandat și Escelența Sa, Mitropolitul *Mangra*, în firul declarațiilor pe cari le publicăm mai la vale, dacă nu cer pace și nu leagă pace cu puterile centrale, și încă cât mai curând.

Inzadar se așteaptă ajutorul în București, ori în Brăila, unde se spune că s'ar fi refugiat guvernul român de frica bombelor aruncate asupra capitalei României din aeroplanelle germane, și inzadar se provoacă bărbății de stat români, în articole de ziare și în declarațiuni făcute în fața altora, la convenția legată între România și Rusia și la obligamentul luat din partea acesteia din urmă, de a pune la dispoziția guvernului român trupe suficiente rusești, căci iată ce răspund Rușii. Ziarul rusesc «*Russkij Invalid*» scrie următoarele:

«Ce a promis Rusia României în convenția militară din August, a dat, ba ce privește numărul, a dat României ajutor chiar mai mare decum era obligată prin convenție. România nu poate apela nici la responsabilitatea morală a antantei, nu numai pentru că Rusia a satisfăcut în plină măsură îndatorirea sa, ci și pentru că România a sedus pe aliații ei în privința valorii, forțelor și pregătirilor militare. Și mai greu cade apoi în cumpană faptul, că România niciodată nu s'a nisuit la adecă să fie atinse scopurile comune ale antantei, ci în mod egoistic, cu îngustime de suflet a avut în vedere totdeauna numai scopurile proprii. Dacă România s'ar fi simțit intru adevăr aparținătoare antantei, trebuia să atace în iarna anului 1915, când Rușii se aflau în Carpați! Și nici acuma nu aceea era misiunea României să-și întindă mâna înainte de toate după prada din Ardeal, ceace iarăși nu se unește cu interesele comune ale antantei, ci formează interes exclusiv românesc, ci trebuia să atace numai decât Bulgaria, pentru a forța drumul spre Constantinopol. Acesta era interesul comun al antantei, dar România nu și-a bătut capul cu el și n'a fost în stare să apere nici capul de pod dela Turtucaia și dela Silistra, cruțând forțele auxiliare rusești de penibila situație în care au ajuns în Dobrugea. România a procedat totdeauna în mod egoistic, pândind după câștig».

Așa scriu despre România păcălitorii ei de altădată, aliații ei de astăzi, în internul lor însă tot cei de altădată, și așa o defaimă, o discreditează și o acuză în fața lumii. Din scrisorile lor se poate vedea însă apriat, că scopul antantei cu atragerea României în mrejele ei, nu a fost acela, ca România, cu ajutorul antantei să-și realizeze visurile, să înfăptuiască idealul național, ci acela, ca România să scoată din foc castanele pe seama antantei, să-i deschidă acesteia, ori mai

bine zis, Rusiei, drumul spre Constantinopol. Aceasta era misiunea României, — spun Rușii, — iar nu aceea, de a pune mâna hrăpăreată pe Ardeal!

Vor înțelege cei din București, ori din Brăila, sau știe Dumnezeu acum pe unde se vor afla, fondul și rostul acestor vorbe mult spunătoare? Dacă-l vor înțelege, atunci nu vor sta mult pe gânduri, ci se vor grăbi, ca cu un ceas mai curând să-și scoată țara din penibila situație în care a fost aruncată de nesocotința lor, vor căuta să lege pace cu puterile centrale, pentru că tot sub scutul acestora, sub care a stat în trecut, România să se poată reculege în timpul cel mai scurt posibil, vindecându-și ranele multe și grave pricinuite de fatalul ei război cu puterile centrale. Iar dacă nu-l vor înțelege, dau cu o dovadă mai mult despre nedestoinicia lor și despre neîndreptățirea de a sta în fruntea unei țări, dusă de ei la perire.

România trebuie să ceară pace.

Escelența Sa Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit *Vasilie Mangra* a făcut înaintea reprezentantului din Oradea-mare al ziarului «*A Nap*» următoarele declarații de o extremă actualitate și importanță, pe cari ținem să le reproducem și noi, după cum urmează:

«Acele credințe sfinte și neclintite, care a animat și până acum activitatea mea politică și bisericească, că Maghiarii și Românii din Ungaria sunt avizați a trăi unii cu alții în bună înțelegere și armonie frățească, — îi dă espresie și pastorală mea, care a deșteptat cu adevărurile cuprinse în ea un ecou îmbucurător, atât între Maghiari, cât și între elementele rezonabile ale Românilor din patrie.

În aceste vremuri istorice Români din Ungaria dau deja al treilea an dovezi înalțătoare de suflet, că sunt gata să-și jertfească vieața și sângele pentru regele lor și pentru patria ungară. Nu există familie românească în Ungaria, ai cărei fii să nu se lupte alături cu Maghiarii și să nu fi contribuit la biruințele câștigate.

Când România, uitându-și într'un mod atât de fatal, că toate interesele sale, întreaga sa existență națională este contopită cu Ungaria și cedând ademenirilor și terorismului rusesc, s'a aruncat asupra noastră cu atâta dușmănie, atunci Românii din Ungaria și-au știut dovedi din nou fidelitatea și devotamentul lor prin faptul, că au luat cu aceeași îndârjire lupta și față de frații lor din România, cari le au încălcat moșia strămoșească, ca și față de ceilalți dușmani!

Românii din Ungaria n'au uitat nici când, că România a creat-o Austro-Ungaria și a ridicat-o la rangul unui stat puternic și independent. Și n'au uitat nici aceea, că au avut cu mult mai multă libertate pentru întărirea economică și culturală, decât țărani din România, cari gem sub jugul dom-

niei ciocoilor. Acestea sunt cauzele, pentru cari Românii din patrie au fost cuprinși de o adevărată consternare în fața actului de tradare al României, care a adus, nu numai pe Românii din Ungaria într'o neplăcută situație, dar a aruncat și România într'o astfel de primejdie, care, precum se poate prevedea din dezastrele din Ardeal și Dobrogea, o poate ușor prăbuși în prăpastia peirei.

Cele două națiuni, cari stau izolate în mijlocul oceanului slav, care amenință din toate părțile: națiunea maghiară și neamul românesc, sunt strâns legate una de alta cu toate firele intereselor lor. Această convingere a călăuzit politica înțeleaptă și atât de ager văzătoare a contelui *Ștefan Tisza*, atunci când a voit să înfăptuiască armonia frățească între Maghiari și Români.

Și dacă România n'a voit până acum să priceapă intențiile contelui *Tisza*, — trebuie să le priceapă acum, în fața catastrofei, ce o amenință, când trebuie să înțeleagă, că trebuie să ceară pace, dacă vrea să mai supraviețuiască și să-și salveze existența și independența ca stat!»

Serbările dela Oradea-mare.

Și până ne va sosi raportul amănunțit despre cele petrecute Duminecă, 29 Octomvrie n. în Oradea-mare, raport pe care-l vom primi cu oarecare întârziere, parte din pricina poștei, care circulează cu multă greutate, parte din pricina cenzurei, pentru că nu ni-se poate înmâna nici o scrisoare, înainte de a fi cenzurată, dăm după ziarele din capitală și după informațiile particulare pe cari le avem, următoarele scurte amănunte despre sfințirea întru Arhieru și instalarea Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru *Vasilie Mangra*, acte săvârșite Duminecă, în Oradea-mare.

Încă în ziua premergătoare, Sâmbătă în 28 Octomvrie n. s'a întrunit la orele 10 dimineața în ședință plenară, în Oradea-mare, consistorul mitropolitan, ales din partea congresului din urmă, și sub președinția *P. S. Sale*, Episcopului *Ioan I. Papp* al Aradului, și-a făcut constituirea. Au fost prezenți aproape toți membrii consistorului mitropolitan și a fost de față și *P. S. Sa*, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeșului, care sosise, împreună cu Episcopul *Ioan* al Aradului, Vineri seara la Oradea-mare, încortelați fiind ambii în casele spațioase ale domnului deputat dietal *Bölänyi*.

Membrii noi ai consistorului mitropolitan au depus jurământul prescrip de statutul organic, apoi consistorului i s'a făcut comunicare despre întărirea alegerii de Arhiepiscop și Mitropolit, efectuită în 6 August n. c. din partea congresului național bisericesc, despre depunerea jurământului de fidelitate din partea alesului în mâinile Maiestații Sale și despre măsurile luate cu privire la sfințirea sa întru Arhieru și la instalarea sa provisorie, acte cari vor fi săvârșite în ziua următoare, 29 Octomvrie n. Toate comunicările acestea au fost luate la cunoștință. S'au publicat apoi concluzele congresuale și s'au luat măsurile necesare pentru executarea lor.

Sâmbătă seara s'a celebrat în biserica ortodoxă română din Oradea-mare vecernia cea mică, și apoi și vecernia cea mare, în cursul căreia s'a început actul hirotonirii întru Arhieru de Escelența Sa, alesului și întăritului Arhiepiscop și Mitropolit

Vasilie Mangra, amăsurat orânduieilor din biserica noastră. Duminică dimineața, la orele 9, s'a celebrat apoi sfânta liturgie în biserica din Oradea-mare și în cursul ei Arhimandritul **Vasilie Mangra** a primit darul Arhieriei, cu așezarea mitrei pe cap și cu punerea în mână a cârjei arhipăstorești.

Imbrăcat în ornate arhieriești, cu coroana pe cap și cu cârja arhierescă în mâna dreaptă, Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul **Vasilie Mangra**, a fost condus apoi de P. S. Sa, Episcopul **Ioan** al Aradului, la scaunul arhieresc, pe care i-l-a predat în stăpânire, în mod provizoriu, până vor permite împrejurările ca să-și iee în stăpânire scaunul arhieresc din catedrala Sibiului. Escelența Sa a rostit acum vorbirea de instalare, urzită pe urma cuvintelor evangelistului Matei: «Să nu gândiți, că am venit să stric legea și profetii, n'am venit să o stric, ci să o plinesc. (V. 17)». Sperăm, a o putea publica în întregime.

Actul întronizării, la care a participat lume multă și aleasă, a fost cu aceasta terminat. Acasă, la reședința Escelenței Sale, au urmat recepțiunile, iar la orele 2 d. a. a fost banchet în sala dela hotelul Pannonia. Au participat numai fețe alese cam 100 persoane. Primul toast l-a rostit Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul **Vasilie Mangra**, pentru sănătatea și îndelunga viețuire a Majestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, față de care biserica noastră nu poate să aibă decât sentimente de grațitudine pentru toate timpurile, căci Majestatea ne-a reînființat mitropolia și ne-a sancționat legea fundamentală bisericească, statutul organic.

A tostat apoi P. S. Sa, Episcopul **Ioan I. Papp** al Aradului, în onoarea noului Mitropolit, iar P. S. Sa, Episcopul **Dr. Miron E. Cristea**, în onoarea înaltului guvern, reprezentat prin comișii supremi **Miskolczy** și **Cziffra**. La toastul din urmă a răspuns Ilustritatea Sa, domnul comite suprem **Miskolczy**. Escelența Sa, Mitropolitul din Blaj, **Dr. Victor Mihályi**, a ridicat paharul pentru gloria domnitorului și fericirea patriei ungare, și i-a răspuns Ilustritatea Sa, comitele suprem **Cziffra**.

P. C. Sa, Arhimandritul **Dr. Eusebiu R. Roșca** a ridicat paharul în onoarea și sănătatea Preasfinților episcopi **Ioan** și **Miron**, cari au săvârșit actul hirotonirii într-ur arhieru a noului Mitropolit, iar P. C. Sa, Protosincelul **Roman R. Ciorogariu**, pentru pacea și bunăînțelegerea dintre confesiuni. Domnul **Arseniu Viaicu** a adus elogii armatei în toastul rostit, iar domnul **Dr. Gheorghe Popa** a salutat în toastul său era cea nouă, care are să se ivească, după intrarea în funcțiune a noului Mitropolit. Escelența Sa, generalul de divizie **Siegler** mulțumește pentru elogiile aduse armatei, episcopul reformat **Balihazár** toastează pentru fericirea și sănătatea Mitropolitului **Mangra**, iar profesorul **Dr. Gheorghe Alexici** incheie șirul toastelor. La orele 4 d. a. masa a fost ridicată.

Pe calea înțelegerii.

Sub titlul acesta a publicat ziarul «Az Ujság» din Budapesta, în numărul din 19 Octomvrie n. c. un remarcabil articol, a cărui însemnătate e cu atât mai mare, cu cât știm, că nimitul ziar stă foarte aproape de cercurile conducătoare ale țării, mai ales de domnul ministru-prezident, contele **Stefan Tisza**. Articolul e următorul:

«Entre multe deceptii, ce le-au suferit adversarii noștri în decursul acestui războiu, poate cea mai gravă și cea mai fatală a fost calculul întemeiat pe relațiunile de naționalitate ale monarhiei noastre. În deosebi despre Ungaria credeau, că naționalitățile din ea poartă în sine germenii turburării și descompunerii și nu trebuie decât prilejul, ca acești germeni să crească și să se prefacă în buruieni otrăvicioase, cari să primejduiască rădăcinile de viață ale națiunii ungare. Cele 26 luni ale războiului au nimit cu desăvârșire și definitiv aceste speranțe ale antantei. Din primul moment și până azi se luptă concepțiunile noastre nemaghiari cu cea mai mare abnegație, cu ce! mai mare devotament și cu cea mai mare stăruință alături cu eroii poporului maghiar și au dovedit zi de zi, cu glorioase fapte războinice, că consideră ca dreaptă cauza, pentru care luptă și ca sfânt și inviolabil pământul, pe care îl apără cu sângele lor.

Când s'a descărcat dintr'odată asupra noastră năvala perfidă și hojească a României, — României din Ungaria au fost aceia, cari au ridicat mai cu răsunset acuza trădării păcătoase și au osândit acea politică de duplicitate, care primejduia cu atât ușurință interesele de existență ale României și pe care a urmat-o guvernul român și regele României. Și nu numai că simpatiile lor de până atunci față de frații de sânge și de limba s'au prefăcut în an-

tipatie și consternare, ci tradarea României le-a servit ca prilej, ca să-și mărturisească credința și alipirea neclintită față de patria lor ungară și față de Ungaria.

Mai clar și mai fidel se răsfrâng aceste sentimente în acele declarații, pe cari le-a făcut Arhiepiscopul și Mitropolitul dela Sibiul **Vasilie Mangra** înaintea unui jurnalist. E fapt incontestabil — și aceasta o dovedesc toate fazele marelui războiu de azi — că frații noștri români se luptă cu entuziasm și își varsă cu eroism sângele pentru patria lor ungară și pentru regele lor.

Nu este în Ungaria familie românească, ai cărei membri să nu se lupte alături cu frații lor maghiari și care să nu împărtășească toate bucuriile și durerile. Invazia României din Ardeal a stârnit aceeași mânie și indignare și în României noștri, ca și în noi, Maghiarii, și deja din primul moment au văzut în frații lor de sânge și de limbă aceiași dușmani neîmpăcați, ca și poporul maghiar. Mânia și consternarea le-a potențat-o nu numai amara decepție în fața necinstitei politice a României, dar mai ales acel pretext netrebnic, că România vrea să «elibereze» de sub jug străin pe frații, cari trăiesc în Ungaria.

Mitropolitul dela Sibiul ia ca mărturie istoria și dovedește cu fapte temeiile mincinoasă și neadevărată a acestui pretext. României din Ungaria n'au uitat, că Austro-Ungaria a creat România și tot ei are să-i mulțamească, că a devenit un stat puternic și independent. Și nu pot uita nici aceea, că României din Ungaria au mai multă libertate, decât țărani din România, cari gem sup jugul ciocoilor. Mitropolitul **V. Mangra** infierează acea politică rătăcită și fatală a României, care-și periclitează existența proprie ca stat, de dragul intereselor rusești, pe când Ungaria și România stau singure și isolate în mijlocul valurilor slavismului, cari le împrejmuiesc din toate părțile și sunt avizate una la alta cu toate firele lor de viață.

Suntem siguri, că în declarațiile Mitropolitului **V. Mangra** și-au găsit expresie sentimentele și mentalitatea întregului popor român din Ungaria. Faptul acesta, ca și experiențele de până acum ale războiului, sunt dovezi eterne, că în României noștri nu există porniri iređentiste și despre contrarul au căutat să încredințeze lumea numai acele elemente netrebnice, cari punându-se în slujbă străină, pentru pâne și buzunar s'au improvizat în așa numiți «conducători» și demagogi, cari au luat-o la fugă la prima suflare a războiului și și-au încențiat până și limba dușmanilor noștri pe pământ strein. Aceasta noi totdeauna am știut-o și am accentuat-o, acum o dovedesc aceste faptele și dau dreptate nu numai Românilor, ci tuturor naționalităților noastre nemaghiare. Le-am cunoscut în marea vijelie de sânge și în mijlocul incendiului european și suntem mândri, că puterea de atracțiune a statului ungar a educat din ei în adevăr patrioți credincioși și gata de jertfă.

Trebuie să închidem actele epocii de neînțelegere și le vom și închide și din atitudinea strălucitoare și neclintită a naționalităților din Ungaria vom și trage consecvențele, atât pe teren politic, cât și în sentimentele noastre față de ele!

Procesul pentru mănăstirea Hodoș-Bodrog.

— Sentința tablei reg. din Budapesta. — (Urmare).

Din toate acestea, ce e drept, se poate constata, că atât elementul de popor românesc, cât și cel sârbesc deja la puțină vreme după ocuparea patriei, apare pe teritoriul Ungariei ca locuitor ordinar al țării, însă aceea, că oare pe timpul înființării mănăstirii din acțiune, — care conform celor de sus nici nu se poate fixa în mod punctual, în jurul aceleia a locuit numai elementul român de popor sau numai cel sârbesc? și încă în o astfel de stare, care ar face posibil a presupune, că fondarea mănăstirii s'a întâmplat în favorul uneia din naționalități, pe baza operelor istoriografice alăturate nu se poate constata.

Adecă stăpânirea turcească, care a ținut din veacul al XVI-lea până în al XVIII-lea, mai mult de 160 de ani, a avut înrăurire esențială asupra caracterului etnografic al ținuturilor din sudul Ungariei și prin fluctuațiunea continuă a popoarelor, cari au locuit în acest ținut al țării, a făcut să dispară aproape cu desăvârșire ca-

racterul etnografic premergător stăpânirii turcești.

După operele istorice și etnografice (pag. 29 a opului: «Magyarország népessége a Pragmatica Sanctio Korában» edat de oficiul de statistică, pag. 249 din «100 év Délmagyarország újabb történetéből» de Dr. Eugen Szentkláray, pag. 757 din «Román Nemzeti Törökvek» de Iancsó) pe timpul isgonirii turcilor, întâmplată în 1720, în tot pământul acesta secerat, aprins și prefăcut în scrum, — care s'a estins dela Murăș până la Dunăre, și dela Tisa până la hotarele Ardealului, au locuit numai vre-o 25,000 locuitori de limbă română și sârbească.

Azi abia se poate constata cum a fost sub domnia turcilor și înainte de aceea, mai ales pe vremea admisibilă a înființării mănăstirii, caracterul etnografic al părții de țară, care cuprindea mănăstirea, — dar despre aceea, cumcă în comitatul Aradului, de a cărui supremație se ținea mănăstirea din acțiune, încă în cele mai vechi timpuri au locuit sârbi și români amestecat, atestă opul intitulat «Aradvármege Története» al lui **Aleksandru Márki**, — deci nici vorbă nu poate fi de populație exclusiv sârbească.

Dar nici de pe naționalitatea monahilor nu se poate face deducție favorabilă acțiunii, pentru că cele produse de el în partea aceasta se referă tot la acea vreme, când mănăstirea din acțiune a fost în folosința comună a celor două naționalități, deci deosebirea după naționalitate a călugărilor cu atât mai puțin arată aparținerea mănăstirii, pentru că prin documentul alăturat sub R) la duplicatul cu numărul XXIV., de cuprinsul, că la alegerea preoțimii mănăstirești nu se face deosebire după naționalitate și proistoșii mănăstirii sunt dator să știe, atât limba sârbească, cât și cea română, e dovedit, că preoții și monahii de naționalitate diferită ai instituțiilor bisericești, cari au fost în folosința comună, au stat la dispoziția bisericii întregi, și nu la dispoziția unui grup deosebit după naționalitate al aceleia.

Dar cumcă în biserică însaș, în genere, ba nici în trecutul apropiat, n'a fost obiceiul de a face deducție de pe naționalitatea bărbaților, cari ocupau diferitele funcțiuni bisericești, asupra naționalității bisericii însaș, demonstră acel fapt sprijinit de documentul de sub R) provocat mai sus, că pe acel timp episcopul greco-oriental de naționalitate română din Bucovina se alegea de episcop al credincioșilor de naționalitate română totdeauna din scaunul de arhimandrit al mănăstirii Covil, situată în comitatul Bács, între popoare de naționalitate sârbească și considerată totdeauna de sârbească, mai departe, că și după opul în limba germană «Istoria bisericii greco-răsăritene» a lui Andreiu baron de Șaguna, alăturat la procesul mănăstiresc, — în conexiune cu acesta, — pomenit, la urgitearea continuă a bărbaților bisericești, biserica greco-orientală din Ardeal în anul 1761 a fost pusă sub jurisdicțiunea episcopului **Dionisie Novaković**, mai apoi după moartea acestuia sub jurisdicțiunea episcopului de Buda, **Sofronie Chirilovici**, la anul 1779, în sfârșit la anul 1789 episcop al Ardealului, la propunerea patriarhului din Carloviț, a fost denumit arhimandritul mănăstirii **Bezdin**, **Gherasim Adamovici**.

Aceste denumiri, potrivit cărora dieceza greco-orientală de naționalitate curat românească din Ardeal a fost ordonată sub cap bisericesc comun cu dieceza de Buda, de naționalitate curat sârbească, și acești arhierii de naționalitate sârbească au devenit proistoși bisericești peste cre-

dincioșii de naționalitate română, încă atestă pe de o parte în mod remarcabil despre unitatea ierarhiei bisericești, pe de altă parte aceea, că la îndeplinirea posturilor bisericești naționalitatea n'a fost luată în considerare și după opul pomenit al lui Șaguna acești arhierii de naționalitate sârbească au devenit conducători distinși ai credincioșilor români.

Dar însuș Andreiu baron de Șaguna, întâiul mitropolit al bisericii greco-orientale române, în anul 1840, încă a fost egumen al mănăstirii Covil (Șematizmul lui Rajacsics) și ca atare a fost ales întru episcop al Ardealului, în sfârșit **Procopie Ivașković**, care prin anii 1860, la consfățuirile ținute în obiectul despărțirii bisericești, ca episcop al Aradului, după acлуza de sub 24, a fost apărătorul intereselor românești tocmai în chestia mănăstirii, mai înainte a provăzua funcția de egumen al mănăstirii **Kruședo**, de naționalitate sârbească, — apoi din scaunul de episcop greco-oriental al Aradului a fost ales mitropolit greco-oriental român de Sibiul, și ca atare a fost ales în anul 1874 de patriarh greco-oriental sârbesc.

Aceste date arată, că obiceiurile bisericești în timpurile mai vechi n'au fost cu considerare la naționalitate bărbaților bisericești, încă și în timpul mai nou și-au păstrat influența când deja după despărțire arhieru bisericii românești a obținut cea mai înaltă dignitate a bisericii sârbești.

Dealtime prin conspectul alăturat de acțiune sub I/2 este dovedit, că în mănăstirea din acțiune au fost și călugări din naționalitate română.

În această privință e greșită aceea declarație a forului prim judecătoresc, că naționalitatea se poate deduce mai ales de pe locul sfințirii.

De aceea e greșită, fiindcă documentul de sub I/i, privitor la naționalitatea călugărilor, care servește cu date de pe timpul ierarhiei bisericești unitare și comune, iar în timpul acesta diecezele locuite de naționalitățile române și sârbești încă au fost comune și unitare, deci cu considerare și la datele conspectului alăturat în procesul pomenit sub V/i, nu poate fi vorba despre caracterul sârbesc al episcopiei de Timișoara.

Mai ales de pe locul nașterii se poate deduce asupra naționalității, iar ținând aceasta în vedere numărul călugărilor de naționalitate română, conform conspectului de sub I/i, putut fi considerabil.

În fine, nici limba vieții interne și a administrării mănăstirii nu poate fi dat potrivit pentru scoaterea în relief a caracterului naționalist original, pentru că din faptul, că monahii cari vorbiau limba maternă sârbească, la secolul după fondarea mănăstirii, făceau în limba sârbească actele lor oficiale, de bună seama la urma dispoziției unilaterale a factorilor mai înalți cu limbă bisericească sârbească, încă nu se poate deduce, că mănăstirea din acțiune, pe acel timp s'a înființat spre scopurile naționalității sârbești, cu atât mai puțin, pentru că s'a dovedit cu documentele alăturate sub P/p și O/o, că nici limba de administrație sârbească n'a fost exclusivă.

După cele expuse, materialul desfășurat al probațiunii n'a oferit destulă certitudine pentru a constata, că mănăstirea din acțiune a fost fondată de fundatori de naționalitate sârbească, spre scopurile bisericești ale naționalității sârbești, și astfel, cu privire la această avere fundațională nu se poate enunța, că aceea a fost destinată deja la timpul fondării spre un scop determinat, numai în favorul credincioșilor de naționalitate sârbească, pe lângă restrângerea comunismului credincioșilor de aceeași religie.

Iar în ceea ce privește faptul, că corporația mănăstirii din acțiune, încă și după despărțirea bisericească în-deplinită în anul 1864 a susținut până la anul 1887 comunicarea bisericească cu ierarhia greco-orientală sârbească de Carloviț; acesta nu poate servi ca motiv la punerea mănăstirii sub jurisdicțiune exclusiv sârbească, pentru că pretenziunea asupra mănăstirii rămânând dubie și după despărțirea ierarhiei, operațiunea bisericească rămasă în mod provizor în starea de până acum, în favorul ierarhiei sârbești n'a adus nici un drept ca rezultat.

Acționații s'au pus în proces pe acel punct de vedere, că luând în considerare, cumcă acționatorul a pornit acțiune pentru drept de proprietate și posesiune, această acțiune s'a prescris, respective acționații au câștigat drept de proprietate prin usucapiune.

După acționați, anume, mănăstirea din acțiune, care în toate timpurile a stat sub jurisdicțiunea episcopului greco-oriental de Arad, în urma anexării diecezei Aradului la mitropolia greco-orientală română de Sibiu, prin rescriptul dat în 24 Decembrie 1864, a ajuns la anul 1864 sub jurisdicțiunea mitropoliei greco-orientale române de Sibiu, sub care rămânând fără întrerupere, în anul 1914 a devenit scadent timpul de 40 de ani ai prescripțiunii respective usucapiunii, fixat pentru bunurile bisericești, iar acționatorul și-a intentat acțiunea în 1908.

Punctul de vedere juridic al tablei reg. este acela, că în contra acțiunii nu se poate ridica excepție de prescripțiune, respective de usucapiune.

Mănăstirile anume ca subiecte îndreptățite a câștiga avere, — sunt persoane juridice separate, averea acestor deci în înțeles mai strâns este proprietatea exclusivă a mănăstirii și astfel ea (proprietatea) asupra acelor este a se considera ca exercitată de însăși mănăstirile, ca persoane juridice, și anume, și posesiunea, exercitată față de a treia persoană aflătoare în afară de organismul bisericesc ca fapt juridic stător în concesiune cu proprietatea.

Mănăstirile, ce e drept, sunt suse superiorităților bisericești în privința averilor din proprietatea lor, însă aceea influență a acestora asupra referințelor de avere, care în exercitarea jurisdicțiunii și dispunere asupra acelor se exhauriază în parte ca îndreptățire, dar de altă parte ca datorită, aflătoare sub controlul puterii statului, și dacă se referă la avere, încă nu poate fi privită ca astfel de raport de drept, care ar avea același înțeles cu posesiunea de drept privat, ci cu un astfel de drept, a cărui exercitare e de natură de drept public.

Sub averea bisericeii sunt a se înțelege adecă acele lucruri, cari pe de o parte sunt necesare întru susținerea organizației bisericești externe, pe de altă parte spre scopul exercitării puterii bisericești și realizarea problemei sufleteste a bisericii, întocmai precum și averea statului servește spre susținerea organizației statului și spre realizarea scopului statului.

Conform acesteia, subiectivitatea de drept material, atât a bisericii, cât și a statului, nu e de proveniență de drept privat, ci de drept public.

De aici urmează, că nici totalitatea bisericeii, ca unitate ierarhică, și nici părțile aceleia, episcopiile, comunele bisericești, fundațiunile, mănăstirile, până când e vorba despre raporturile de avere ce sunt a se aranja în cadrele organizației bisericești, — pot fi considerate, nu ca subiecte de drept privat, ci numai ca formațiuni de drept public, pentru că

raportul către olaltă al acestor formațiuni separate, — cari constituie ierarhia bisericească, atât în privința administrării bisericești, cât și sub raport de drept material, îl determină legi și reguli juridice, nu de drept privat, ci de drept public, mai ales de drept bisericesc. (Rescriptul preînalt din 24 Decembrie 1864, art. de lege IX din anul 1868, ordinațiunea preînaltă, dată în 10 August 1868 etc.)

Organele acestor formațiuni separate, pomenite acum, ca subiecte de drept material, numai în acel caz pot fi private, dacă ajung în raport de drept cu subiectele juridice, cari cad în afară de organismul bisericesc.

Obiectul procesului actual însă îl formează astfel de pretenziuni, pe cari în urma despărțirii în două a bisericii greco-orientale din Ungaria, înainte de 1864 unitară, una din unitățile ierarhice le revendică față de cealaltă; forul judiciar deci în urma delegării îndeplinite în înțelesul §-lui 8 al art. de lege IX din 1868, a trebuit să decidă asupra astorfel de reclamări, cari provin nu din raportul de drept privat al bisericii față de persoana a treia, ci din schimbarea organismului bisericesc care mai înainte era unitar.

Iar această transformare de organizare nu se bazează pe astfel de drept privat, ci pe un fapt de drept public, pentru că concesiunea de despărțire a dat-o ordinațiunea Domnitorului, care în urma poziției sale de drept public exercitează suprema inspecțiune asupra bisericilor, iar de recunoașterea aceleia s'a îngrijit o lege de drept public, art. de lege IX din anul 1868.

(Va urma.)

Războiul.

Despre situația de pe câmpul de război ne dau orientare următoarele informații, scoase din rapoartele oficiale austro-ungare și germane, comunicate nouă din partea biroului de presă al guvernului ungar:

1 Noemvrie. Trupe din armata comandată de Arhiducele Carol, moștenitorul nostru de tron, au intrat la vest dela pasul Predeal în poziții de ale dușmanului, capturând cu ocaziunea aceasta zece tunuri de infanterie și 16 mitraliere. La pasul dela Turnul roșu trupele noastre au câștigat teren. Rușii au încercat în 30 Octombrie seara, după o puternică pregătire din partea artileriei, să reocupe pozițiile de pe malul râului Naraiovca, dar cele cinci atacuri date din partea lor au rămas fără succes. Trupele aliate și-au păstrat pozițiile. Alte atacuri rusești încă au fost respinse, ori sufocate. Armata comandată de Mackensen nu a trecut prin nici un eveniment mai însemnat. În Macedonia a fost foc viu de artilerie.

La frontul dela apus au atacat cu multă vehemență Englezii, dar fără nici un rezultat. Focul viu al Germanilor i-a oprit în înaintare și le-a pricinuit pierderi mari. Focul de artilerie e în permanență pe întreaga linie.

La frontul italian dușmanul a înaintat cu multă precauțiune în valea Wippach, după o pregătire vehementă din partea artileriei, și a dat asalt asupra tranșelor trupelor noastre, nimicite de artilerie. Prin focul concentrat al artileriei noastre și prin un contraasalt, Italianii au fost respinși. Seara a fost liniște, iar noaptea focul a fost deschis de nou, cu mare vehemență.

2 Noemvrie. La frontul dela Turnul-roșu trupele austro-ungare și germane au respins atacurile dușmane. În Bucovina au fost întreprinderi succese. Pe la Witoniec trupe germane

au scos pe Ruși din poziții bine întărite și au făcut 1500 prizonieri, luându-le 10 mitraliere. În Macedonia au fost respinse atacurile trupelor sârbești.

La frontul italian dușmanul a început o nouă ofensivă, cu două armate întregite și primenite. A atacat din jos de Gorița. Primul atac general l'au respins bravele noastre trupe. Pe la amiază infanteria dușmană a dat asalt în valea Wippach, voind să ia cu orice preț înălțimile, dar a fost respinsă. Și în Karst am respins atacul italian. Lokvica a rămas însă în mâna dușmanului. Italianii au atacat cu opt corpuri de armată. Trupele noastre au rămas în pozițiile avute. S'au distins în mod special regimentele 27 din Carintia, 32 din Galiția, 41 și 11. Peste o mie de Italiani au ajuns în captivitate la noi. Am luat dela ei 7 mitraliere.

La frontul dela apus focul de artilerie s'a continuat la Somme, înaintarea Englezilor la Coucelette a fost împedecată, iar Francezii au avut mici succese pe la Raucourt. Asupra fortului Vaux Francezii au dat asalturi groaznice, cu mortiere, dar trupele germane, la ordin mai înalt, au fost eșit în cursul nopții din acest fort, neîmpedecate de dușman. Pe celelalte locuri atacurile Francezilor au fost respinse de Nemți, cu pierderi mari pentru dușmanii lor.

Noul guvern austriac. Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, a încredințat cu formarea noului cabinet austriac pe domnul Dr. Ernest Körber, care după pertractările avute cu ministrii din cabinetul de mai înainte, presdat de împușcatul și înmormântatul conte Stürgkh, și după ascultarea părerilor altor politicieni de frunte din Austria, a compus lista noului guvern și a prezentat-o Maiestății Sale, spre aprobare. Noul ministru president austriac a primit misiunea de a forma noul cabinet numai după o consultare mai lungă, avută cu contele Ștefan Tisza, ministrul president ungar, și după ajungerea cu acesta la înțelegere în privința prelungirii tranșacției austro-ungare. În locul domnului Körber, care până aci fusese ministru comun de finanțe, va fi numit, după zărele din Viena, principele Hohenlohe, fost ministru de interne în cabinetul lui Stürgkh.

NOUTAȚI.

Serbările dela Oradea-mare. Raportul amănunțit despre festivitățile decurse Duminecă în Oradea-mare l'am primit în momentele în cari numărul de față al ziarului nostru era încheiat și pus sub tipar. Il vom publica în numărul proxim, care va apărea la începutul săptămânei viitoare.

Inspectori școlari. Ministrul de culte și instrucțiune publică a numit inspector școlar pentru gimnaziul nostru din Brașov și pentru școalele reale române de acolo pe dl Ștefan Saentimirei, director suprem în Oluj, ear pentru institutele de învățământ brașovene ale sașilor pe dl Béla Walthier, director suprem în Sibiu.

† Căpitanul Bölcke. Cel mai mare erou al luptelor date în aer, căpitanul german Bölcke, care a nimicit singur patruzeci de aeroplane dușmane și care pentru curajul și eroismul său a primit dela Impăratul Wilhelm al Germaniei ordul *Pour le Mérite*, cea mai mare distincție militară germană, precum și alte decorații, a căzut jertfa chemării sale în 28 Octombrie n. e., când în mijlocul unei noue lupte date în aer cu dușmanii Germaniei, i s'a deteriorat aparatul și el a căzut la pământ, primind astfel de leziuni, încât în scurtă vreme și-a dat sufletul. Fie-i somnul ușor. căci memoria îi va fi păstrată pentru toate timpurile în istoria marelui război prin care trecem.

Bani scoși din circulație. Monetele de nickel à 20 fileri au să mai circuleze numai până în 31 Decembrie 1916. Ele se pot schimba cu monete de fier la cassele statului sau la banca austro-ungară. Ceice rețin astfel de bani și nu-i schimbă până la termenul indicat, se expun primejdiei de a suferi pagubă bănească.

Moartea fiului d-lui P. P. Carp. Marele bărbat de stat și amic al puterilor centrale, d-l P. P. Carp, are doi fii în armata României. Unul din aceștia, căpitan de roșiori, a căzut în decursul luptelor date în 11 și 12 Octombrie. Tinărul Carp s'a jertfit pentru o cauză, pe care părintele său a osândit-o. În mormântarea căpitanului de roșiori, — cum scrie „Desteptarea”, — s'a făcut cu deosebită pompă. Ofițerii noștri austro-ungari au stat adânc emoționați lângă mormântul tinărului ofițer român. Prohodul a fost săvârșit de protopopul Const. Dimian, care a parentat pe cel mort într-o scurtă și pătrunzătoare cuvântare.

Export oprit. Ziarul budapestan *As Ujság* află, că de câteva zile este oprit exportul de porci din Ungaria în Austria. Peste câțva timp exportul se va regula în formă nouă.

Provizii de cartofi. În împrejurările actuale, și în vederea iernii apropiate, este consult, ca ori ce familie să-și facă în deosebi provizii de cartofi. Pentru păstrarea lor iată câteva îndrumări: Cartofii cu coaja aspră se țin mai bine, decât soiurile cu coaja subțire. Au să fie feriți de degerat și păstrați în locuri uscate, aerisite și în tunecoase. Grămada lor să nu fie mai înaltă de 60 centimetri. Din vreme în vreme trebuie aleși, cei stricați se înlătură. Dacă încoțesc, partea incolțită se rupe și cartofii se întrebuintează fără amănare. Cartofii fripiți sunt mai gustoși, decât fierți. A păstra câteva zile cartofii fripiți și a-i consuma, nu este de recomandat.

Pierderi rusești. Conform ultimelor rapoarte ale serviciului central din Chiev, pierderile rușilor dela 1 Iunie 1916 până acum sunt: soldați căzuți, dispăruți și răniți 1.797,522; ofițeri 85,981, aviatori 49.

Correspondența cu prizonierii de război. Numeroase scrisori adresate prizonierilor din Rusia nu ajung la destinație, din cauză că sunt scrise nelegibil și mai ales cu creionul. Este de dorit, ca adresa să fie scrisă legibil, cu cerneală, nu cu creion.

Catastrofă. Un ziar rusesc anunță din Ismail, că vaporul lazaret „Elisabeta IV” s'a lovit de o mină și s'a cufundat. Vaporul avea pe bord 600 de greu răniți ruși și români, din luptele ultime în Dobrogea, pentru a fi transportați la Odessa. Toți răniții s'au înecat în apele Dunării.

Evangelia urei. Guvernul francez a dat ordin, ca în toate școalele să se propage evangelia urei în contra dușmanilor Francei, ca copiii de micisă prindă dușmănie față de ei. Ceice nu se conformează, sunt trași în cercetare disciplinară și pedepsiți. S'au întâmplat mai multe astfel de cazuri, ceace a îndemnat reuniunea învățătoarească franceză de pe malul Seinei, să protesteze în contra ordinului nesocotit și în contra pedepsirii celor ce nu-l implinesc. Chemarea școalei, — spun învățătorii francezi, — nu este aceea, de a propaga ura oarbă și neîmpăcată, ci de a da instrucție și educație micelor vârstare francezel. Au dreptate.

Naționalitatea și răniții. Cetim într-o gazetă germană: În spitale s'au făcut de curând interesante observări asupra felului cum soldații deosebitelor naționalități suportă ranele primite în război. Germanul tace și-și strânge dinții de durere; austriacul își suferă rana de obicei cu umorul obișnuit; ungurul înjură; românul se vaietă. Prescripțiunea medicului este urmată cât se poate de felurit; bună oară, la o rănire în pânțec, soldatul german ascultă întru toate sfatul medicului și nu mănâncă nimic; austriacul postește două zile, dar după aceea totuși își găsește ceva de mâncat; ungurul și românul nu-și bat capul cu porunca doctorului și mănâncă îndată ce i se dă prilej. Durere, în orice spital se găsec servitori, cari pentru bani și o vorbă bună sunt gata să le aducă de mâncat, pe lângă toată oprirea superiorilor. Urmarea firească este, că mortalitatea se prezintă la cei din urmă într-o cifră cu mult mai mare, decât la soldații Germaniei.

Nr. 420/1916.

(169) 1—3

Concurs.

Prin decizia Preaevenerabilului Consistor Arhiepiscopial din 27 Iulie a. c. Nr. 7289 Bis. încuviințându-se unui post de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de cl. I Fizeș-Sâmpetru, protopresbiteratul Ungurașului, pentru ocuparea acestui post se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia arhiepiscopială „Telegraful Român”.

Venitele împreună cu acest post sunt: Una a treia parte din venitele parohiale conform concluderilor sinodului parohial din 7/20 August 1916.

Cererile de concurs conform dispozițiilor cuprinse în § 6 Regulamentul pentru parohii în provincia mitropolitană a bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, sunt a se instrui cu documentele prescrie în § 13 Statutul organic și a se înainta protopresbiterului tractului Ungurașului, Pavel Roșca în Fizeș-Sâmpetru.

Fizeș-Sâmpetru, 14/27 August 1916.

Pavel Roșca m. p., Ioan Lazar m. p.,
paroh și protopresb. notar.

Nr. 673/1916.

(168) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh, în parohia de clasa II Haghig (Hidvégy), devenind vacant prin moartea parohului Iosif Bucșa, întâmplată la 14 Aprilie a. c., prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post, după trecerea anului de văduvie, sunt cele statore în coala B. dela stat.

Cererile de concurs cu documentele recerute sunt a se trimite subsemnatului în Brețcu (Bereczk) în termenul arătat mai sus. Concurenții sunt poțuți a se prezenta în vre-o Duminecă sau Sărbătoare în biserică cu prealabila încuviințare a protopresbiterului spre a se face cunoscut poporului prin cântare și predicare, iar fiind preot a și servi Sf. Liturghie.

Brețcu, 9 August 1916.

Oficiul protopresbiterial român ortodox al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 240/1916.

(161) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea nou sistemizat de învățătoare la școala confesională din Balșa, prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Cu postul acesta sunt împreună următoarele beneficii:

- salariu fundamental dela parohie 100 cor.,
- relut de cvartir 240 cor.,
- relut de grădină 20 cor.,
- restul de salariu dela 1100 cor. în sus e votat dela stat sub Nr. 25,735/1915 VII și se va asemna pe baza documentelor alesei.

La alte îndatoriri parohia nu se obligă. Se cere ca învățătoarea să pozează bine limba maghiară în vorbire și în scris, pentru a nu fi excepționată la asemnarea salariului dela stat. — Să propună lucrul de mână dela clasa II în sus.

Reflectanțele să se prezinte în comună înainte de alegere, pentru a se face cunoscute.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în termenul deschis.

Geoagiu (Algyógy), 3/16 August 1916.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. al Geoagiului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 226/1916.

(159) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III. **Bulbuc** cu filia **Curpeni**, în protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B. pentru congruă, cu restricțiile §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii.

Concurenții să-și înainteze cererile la subsemnatul oficiu în termenul deschis și să se prezinte în comună pentru a face cunoștință cu poporul (§. 33 Regulament).

Geoagiu, 3/16 August 1916.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 642/1916.

(167) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători-cantori din următoarele comune se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” pelângă următoarele emolumente:

1. În **Bacitelec** cu salariu de 233 cor. dela popor; 100 cor. dela Venerabilul Consistor, iară restul ajutor dela stat.

2. **Chezdî Mărtanuș**, 100 cor. din cantorat, 100 coroane dela Ven. Consistor dela popor, iară restul dela stat.

3. **Marcoș**, 205 coroane dela popor, relut de cvartir, până se va clădi cvartir din partea comunei bisericesti; 20 cor. relut de grădină; 20 cor. lemne de foc; iară celălalt salariu dela stat. Concurentul având și calificațiunea teologică poate deveni capelan în parohia de clasa II.

4. **Pojana Sărată**, salariu 1200 cor. din cari 300 cor. se compută la cantorat; pentru lemne 48 cor. și cvartir în natură.

Dela toți concurenții se cer a fi și cantori la biserică, a forma cu tinerimea cor, a ține instrucțiunea în școala de repetiție și a cânta în biserică după obiceiul local, având a se prezenta în biserică în vre-o Duminecă sau Sărbătoare spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Documentele concurentului împreună cu rugarea sunt a se prezenta oficiului protopresbiterial ortodox român în Brețcu (Bereczk) comitatul Háromszék.

Brețcu, 4 August 1916.

În conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Constantin Dimian
protopop.

Nr. 417/1916.

(165) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoarești dela școlile confesionale din comunele subsemnate din protopresbiteratul Branului, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român”:

1. **Fundata**, cu salariu anual 1200 cor. și anume: 100 cor. dela comuna bisericăască, iară restul de 1040 cor. din ajutor de stat asigurat prin rescriptul ministerial din 17 Septembrie 1914 Nr. 56302 VI c., cvartir în natură în edificiul școlii.

Învățătorul ales este obligat să conducă elevii la biserică în Dumineci și sărbători și să instrueze și în școala de repetiție fără altă remunerațiune.

2. **Holbav**, două posturi. Postul I. cu salariu anual 1200 cor. și anume: Dela comuna bisericăască 400 cor. venit cantoral 200 cor. Întregire dela stat (asigurat prin rescript ministerial) 400 cor., relut de cvartir 200 cor., relut de grădină 200 cor.

Învățătorul ales este obligat a îndeplini și serviciul de cantor.

Postul II. cu salariu anual de 1200 cor. și anume: Din cassa bisericii 100 cor. iară restul de 1100 cor. dela stat, asigurat prin rescript ministerial. Cvartir în natură, relut de grădină 20 cor.

3. **Măgura**, cu salariu anual 1200 cor. și anume: 100 cor. din fondul bisericii, din venitul cantoral 60 cor. iară restul din ajutor de stat votat, având a se cere numai lividarea lui după alegerea învățătorului, cvartir în natură, relut de grădină 20 cor.

Învățătorul ales este obligat a îndeplini și serviciul de cantor și să instrueze și în școala de repetiție fără altă remunerațiune.

4. **Simon**, cu salariu anual 1200 cor. și anume 600 cor. dela comuna polioasă, iară restul dela stat, asigurat prin rescriptul ministerial Nr. 128,504/1912. Cvartir și grădină în natură.

Învățătorul ales este obligat să formeze cor cu elevii de școală eventual cu adulții și să instrueze și în școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial și înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a-și arăta destervitatea în cântări și tipic.

Zernești, în 8 August 1916.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. al tractului Branului în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 351/1916 of. protopresb. (117) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a doua **Cupșeni**, din protopresbiteratul Cetății-de-peatră, — în conformitate cu decizia Consistorial Nr. 12,791 Bis. 1915 dtto 21 Maiu 1916 — prin aceasta se publică concurs în „Telegraful Român” cu termen de 30 de zile dela prima apariție.

Venitele sunt statore în coala B. de congruă.

Reflectanții să-și înainteze în termenul indicat petițiile provăzute cu toate documentele trebuincioase subsemnatului oficiu protopresbiterial și să se conformeze dispozițiilor §-ului 33 din regulamentul pentru parohii în vigoare.

NB Intrucât nu se vor găsi concurenți cu calificațiunea necerută cu consensul comitetului parohial se vor admite la candidare și concurenți cu clasificațiune pentru parohii de clasa a III-a.

Lăpușul-unguresc, (Magyarláp) 18 Iulie 1916.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al tractului „Cetatea-de-peatră” în conțelegere cu comitetul parohial din Cupșeni.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 283/1916.

(162) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Idiceșat**, protopresbiteratul Reghinului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”, pe lângă următoarele emolumente:

- salariu dela comuna bisericăască 600 coroane și ajutor dela stat de care a beneficiat învățătorii de mai înainte 600 coroane
- cvartir în edificiul școlii,
- grădină.

Doritorii de a ocupa acest post să aștearnă rugările la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, având a se prezenta înaintea poporului într-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta și a se face cunoscuți.

Reghin, 3/16 August 1916.

Oficiul protopresbiterial al Reghinului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 526/1916.

(166) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoarești dela școlile din comunele mai jos înșirate se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Agârbiciu**: salariu 1000 cor. dela biserică respective din repartiție și 200 cor. se vor cere dela stat; $\frac{1}{4}$ jugăr grădină, locuința în natură și 70 cor. relut de lemne pentru foc.

2. **Gabud**: salariu 600 cor. din repartiție, $\frac{1}{4}$ jugăr grădină, cvartir și lemne de foc în natură. Restul salariului se va cere dela stat pe baza documentelor fitorului învățător.

Comunele bisericesti nu iau răspunderea pentru întregirea salarelor dela stat.

Cei aleși vor conduce și cânta cu elevii la biserică în Dumineci și sărbători. Cunoșcătorii de muzica vocală vor fi preferați.

Reflectanții își vor înainta cererile concursuale, instruite în ordine, subsemnatului oficiu, în termen deschis, și sunt poțuți a se prezenta la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Turda, 11 August, 1916.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Murășianu
protopop.

Dr. Koncsag,
medic

s'a reîntors, ordineză dela 9—12 ore înainte de amiază și 3—6 după amiază

Strada Rosenanger Nr. 15.

(170) 1—3

Nr. 64/1916

(128) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohia Ioan Sărbu în parohia de clasa a III-a **Carbal** cu filia **Aranies-Ulmi** din protopresbiteratul Hunedoarei conform ordinului Ven. Cons. din 1 Martie a. c. Nr. 1853 B.s. se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

Doi din trei părți din toate ven. din parohie statore în protocolul sinodului parohial ținut la 12/25 Iunie a. c. afară congruă care si-o reține parohul întreg.

Petenții au să-și aștearnă rugările în concurs, adresate oficiului protopresbiterial în termenul deschis — și să se prezente în termenul admis în o zi de Duminecă ori sărbătoare, pentru a cânta, cuvânta și eventual celebra.

Hunedoara, la 15 Iunie 1916.

Oficiul protopresbiterial gr.-ort. rom. al Hunedoarei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurar
protopresbiter.

In editura Comisiunii administrative tipografiei arhiepiscopiale a apărut:

Mărturisirea ortodoxă**bisericii catolice și apostolice de răsărit**

revăzută la înșărcinarea comisiunii, după trecerea arhimandritului Filaret Scriban, Dr. **Pavel Roșca**, prof. sem., cu binecuvântarea Excelenței Sale a Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop al Transilvaniei și Metropolitan al Românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania **Ioan Meșianu**.

Revizuirea e făcută pe baza textului mai autentic al scrierilor simbolice publicate de prof. dela facultatea teologică din Atena, I. E. Mesolora, sub titlul: „Τὰ συμβολικά βιβλία”. Atena, 1883.

În aceasta ediție, bine îngrijită și la punct de vedere al limbii, pe lângă Prefața revăzătorului în care se indică istoricul ediției acestei cărți simbolice și izvoarele consultate, se publică și o parte din „Precursul” arhimandritului Filaret Scriban, din preună cu biografia mitropolitului Petru Movila precum și aprobările patriarhale referitoare la aceasta carte simbolică.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhiepiscopială** și se vinde broșată, cu prețul de **2 cor. 50 fil.**

Revanzătorilor li se dă rabat 20%.

A apărut în editura comisiunii administrative a tipografiei arhiepiscopiale:

R. Ruiz Amado:

Secretul succesului

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15—20 ani, traducere de **Vasile Stăncuș** profesor la seminarul „Andreianu”. Cuprinsul Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Perioada fatală. Planul de luptă. Nu tumezi? Încă o țigaretă...? Păcărelele de beutură. Vorbele obscene. Străgutul celor șapte voinici. Timpul e stăru. Lectura. Jocurile. Sportul. Prieteniile. Cavalerism și Donchisotism. Viermele ne dormit. Orientări. O putere... Nobilitate adevărată. Încărnările și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor doi moștenitori. O obiecțiune și o părere. Chibărea dumnezeiască. Munca. Împărțirea timpului. Statistica. Împărțeste ca să învingeri. Puterea de sus Adas. Sfaturile unui parinte către fiul său.

După cum se vede din acest cuprins bogat, **Secretul succesului** e o contribuție însemnata la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhiepiscopială din Sibiu**, exemplarul broșat (280 pagini format 8°) cu **2 coroane**.

Revanzătorilor se dă un rabat de 20%.

Băieți

se primesc ca *învățăcei* în franzelăria (jimblăria) lui

Stefan Moga

Sibiu strada Gării

49 2—3